

Strasbourg, 15.2.2022
COM(2022) 60 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Contribuția Comisiei la apărarea europeană

1. Introducere

În lumea de astăzi, Uniunea Europeană se confruntă cu sporirea instabilității și a fricțiunilor geopolitice la nivel mondial, astfel cum s-a subliniat în prima analiză cuprinzătoare a amenințărilor la nivelul UE, realizată în noiembrie 2020 în cadrul activității de elaborare a viitoarei Busole strategice a UE. Conflictele și crizele din vecinătatea noastră și din restul lumii au un impact direct asupra propriei noastre securități, în timp ce societățile și economiile noastre sunt vizate de amenințări hibride sofisticate, inclusiv de atacuri cibernetice și campanii de dezinformare care își au originea în străinătate. Între timp, criza climatică și pierderea biodiversității generează provocări pentru securitatea mondială în general și pentru operațiunile civil-militare în special.

Toate evenimentele care sunt în curs de desfășurare și cele care au avut loc la frontierele și în jurul frontierelor noastre terestre, aeriene și maritime, precum și în spațiul cibernetic, de-a lungul unor rute maritime importante și în spațiul cosmic arată că trebuie să fim mai bine pregătiți, să ne consolidăm capacitățile și să devenim mai rezilienți. În plus, în contextul unei curse tehnologice accelerate între Statele Unite și China, Uniunea Europeană trebuie să își consolideze în continuare și să își mențină avantajul tehnologic. Pe măsură ce relațiile geopolitice evoluează și mediul nostru se modifică, Uniunea trebuie să țină la rândul său pasul cu aceste schimbări, să își sporească eforturile în vederea asigurării capacităților colective pentru a-și apăra și proteja valorile fundamentale și cetățenii și să accelereze ritmul acestor eforturi. **Realizarea unor progrese semnificative în domeniul apărării europene constituie o componentă integrală și indispensabilă a asigurării securității Uniunii și a cetățenilor săi în anii și deceniile ce urmează.**

Evenimentele actuale și cele din trecut servesc drept semnale de alarmă care atrag atenția asupra faptului că este necesar ca europenii să colaboreze mai strâns în domeniul apărării pentru a-și asigura propria securitate și a deveni un furnizor de securitate mai puternic pentru ceilalți, utilizând setul de instrumente extrem de amplu al Uniunii. UE se implică deja în soluționarea multiplelor conflicte deschise și înghețate din vecinătatea noastră estică și sudică, precum și din diferite regiuni din Africa, continentul învecinat. Recentă **concentrare de forțe militare ruse de-a lungul frontierei estice a Ucrainei, în Belarus și în regiunea Mării Negre**, precum și încercările Moscovei de a perturba, de a diviza și de a redefini arhitectura de securitate în Europa pun sub semnul întrebării ordinea internațională bazată pe norme. De asemenea, aceste acțiuni ne reamintesc că trebuie să realizăm o apărare europeană mai puternică, în parteneriat strâns cu Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO). Încheierea bruscă a misiunii militare internaționale din **Afganistan**, în august 2021, ne-a învățat că Europa trebuie să fie mai bine pregătită pentru a face față pe cont propriu sarcinilor complexe de stabilizare și situațiilor de urgență neprevăzute. Am văzut cum instabilitatea poate să devină un teren propice pentru terorism și să deștrădăcineze persoanele și cum puterile mondiale și regionale pot să profite de astfel de situații pentru a dobândi influență și acces la resurse. Complexitatea situației este sporită și de efectul multiplicator al schimbărilor climatice asupra potențialului de conflicte în interiorul statelor și între acestea.

În același timp, UE trebuie să își sporească gradul de pregătire, capabilitățile și reziliența pentru a-și proteja mai bine cetățenii. **Amenințările la adresa securității UE nu sunt exclusiv de natură militară, iar această tendință se accentuează.** Ne confruntăm cu atacuri cibernetice mai dăunătoare care sunt îndreptate împotriva entităților noastre critice, care paralizează instalații industriale, instalații de aprovizionare cu energie electrică, administrații locale și spitale, în timp ce acțiuni străine de manipulare a informațiilor și ingerințe străine vizează, de asemenea, însăși esența democrațiilor noastre. Atacul hibrid lansat de regimul Lukașenko, care instrumentalizează migrații în scopuri politice, constituie un exemplu clar al caracterului evolutiv al campaniilor hibride care urmăresc să ne aducă prejudicii, să ne constrângă și să ne manipuleze fără să atingă pragul agresiunii armate. UE a reacționat la această situație prin acordarea de sprijin umanitar, prin desfășurarea de acțiuni diplomatice în țări terțe, prin furnizarea de sprijin pentru statele noastre membre și prin aplicarea de sancțiuni împotriva celor responsabili. Între timp, necesitatea unei reziliențe sporite a fost evidențiată și de pandemia de COVID-19, întrucât în primele faze din 2020 ale acesteia forțele armate au acordat autorităților civile asistență logistică, medicală și în materie de securitate. În acest mediu aflat în schimbare rapidă, **Uniunea Europeană trebuie să își consolideze în continuare gradul de pregătire, capabilitățile și reziliența, în special prin întărirea mecanismelor de absorbție a șocurilor și prin crearea setului său de instrumente în toate sectoarele relevante.**

Statele membre depun eforturi pentru a aborda cu mai multă fermitate toate amenințările și provocările prin intermediul noii **Busole strategice** a UE **pentru securitate și apărare** („Busola strategică”), ce urmează să fie adoptată de statele membre în martie 2022. Aceasta va stabili o viziune strategică comună pentru următorul deceniu și va prezenta modul în care UE își va consolida capacitatea de a acționa și de a răspunde la diverse crize și provocări, de a-și proteja interesele și cetățenii, de a investi și de a inova pentru a dezvolta în comun capabilitățile și tehnologiile necesare și de a-și aprofunda parteneriatele bazate pe valorile și interesele UE. Prin prezenta comunicare, Comisia Europeană își aduce o nouă contribuție la această activitate.

Uniunea Europeană trebuie să acționeze acum pentru a-și întări capabilitățile de apărare în contextul actual și, de asemenea, să se doteze cu mijloacele necesare pentru a face față viitoarelor câmpuri de luptă, care să includă o nouă generație de tehnologii de vârf capabile să răspundă amenințărilor care decurg din sistemele cibernetice, hibride, spațiale, colaborative și autonome bazate pe conectivitate și pe inteligența artificială. Totodată, ecosistemul industrial pe care apărarea îl formează împreună cu sectorul aerospațial și cu cel al securității constituie un **ecosistem industrial de înaltă tehnologie** care nu este doar un vector esențial pentru autonomia strategică deschisă a Europei și suveranitatea sa tehnologică, ci și un factor care contribuie în mod semnificativ la creștere și inovare. Pe lângă aportul pe care îl are la securitatea cetățenilor Uniunii Europene, sectorul european al apărării poate contribui la **redresarea economică** durabilă în urma pandemiei și la caracterul în ansamblu inovator al unui ecosistem care are potențialul de a contribui în mod semnificativ la tranziția verde și de a genera efecte de propagare pozitive pentru utilizări civile.

Atingerea obiectivelor noastre este posibilă numai prin **dezvoltarea, achiziționarea și operarea în comun a echipamentelor militare**. UE a instituit noi mecanisme și instrumente¹ pentru a inversa fragmentările de lungă durată care afectează eficiența sectorului european al apărării și reduc capacitatea UE și a statelor sale membre de a construi următoarea generație de capacități de apărare care vor fi critice pentru securitatea viitoare a Europei și pentru capacitatea sa de a asigura securitatea în vecinătatea sa și dincolo de aceasta.

În special, Fondul european de apărare (FEA)², cu un buget de aproape 8 miliarde EUR pentru perioada 2021-2027, constituie deja un factor de schimbare radicală în ceea ce privește crearea unui ecosistem european de apărare capabil să furnizeze tehnologii și echipamente de apărare interoperabile de ultimă generație care vor consolida libertatea de acțiune a Uniunii, precum și suveranitatea sa tehnologică și competitivitatea sa.

În acest context dificil, Comisia Europeană va continua să colaboreze îndeaproape cu Înalțul Reprezentant și cu statele membre pentru:

- a asigura o **punere în aplicare eficace și direcționată** a instrumentelor și a inițiativelor inovatoare pe care le-am instituit, cum ar fi FEA și Planul de acțiune vizând mobilitatea militară, inclusiv printr-o serie de măsuri suplimentare expuse în prezenta comunicare;
- a sprijini o **cooperare mai strânsă în domeniul apărării între statele membre și între industrii**, care să se bazeze pe resursele financiare necesare și pe sporirea ponderii cheltuielilor colaborative, în conformitate cu angajamentele existente, pentru a îmbunătăți raportul cost-eficacitate, pentru a consolida interoperabilitatea, pentru a încuraja inovarea și pentru a ameliora competitivitatea și reziliența sectorului industrial;
- a ne consolida capacitatea de **răspuns atunci când ne confruntăm cu crize acute**, inclusiv cu atacuri cibernetice și campanii hibride, **precum și capacitatea de face față provocărilor pe termen mai lung și contestațiilor geopolitice în domenii strategice**, pe baza unei abordări la nivelul întregii administrații și prin consolidarea sinergiilor cu dublă utilizare și a sinergiilor dintre sectorul civil și sectorul militar într-o gamă largă de politici, mecanisme și instrumente coordonate de Comisie;
- a menține și a consolida **interacțiunea strânsă cu NATO**, în conformitate cu angajamentele asumate și cu principiile directe privind cooperarea UE-NATO convenite în cadrul declarațiilor comune, precum și cooperarea cu alți parteneri internaționali importanți, cum ar fi Organizația Națiunilor Unite (ONU) și parteneri bilaterali care împărtășesc aceeași viziune, inclusiv Statele Unite ale Americii, Norvegia³ și Canada.

În acest context geopolitic și tehnologic aflat în continuă evoluție și având în vedere viitorul summit informal care va avea loc la Paris în perioada 10-11 martie 2022, prezenta comunicare expune **noi măsuri și inițiative concrete într-o serie de domenii critice** și identifică principalii

¹ Inclusiv Fondul european de apărare, cooperarea structurată permanentă (PESCO) și procesul anual coordonat de revizuire privind apărarea (CARD).

² PE/11/2021/INIT.

³ În calitate de membru al Spațiului Economic European.

factori care vor asigura realizarea unei pieței europene a apărării mai competitive și mai armonizate, inclusiv prin:

- **sporirea investițiilor în cercetarea și capacitățile din domeniul apărării dezvoltate în cadrele de cooperare ale UE;**
- **facilitarea sinergiilor dintre activitățile de cercetare și inovare din sectorul civil și din sectorul de apărare, precum și reducerea dependențelor strategice;**
- **stimularea achizițiilor publice comune de capacități de apărare dezvoltate în colaborare în cadrul UE;**
- **invitarea statelor membre să înregistreze noi progrese în ceea ce privește simplificarea și sporirea convergenței practicilor de control al exporturilor, în special în cazul capacităților de apărare dezvoltate în contextul unui cadru al UE;**
- **consolidarea dimensiunii de securitate și apărare a activităților spațiale la nivelul UE;**
- **consolidarea rezilienței europene, printre altele prin îmbunătățirea securității cibernetice și prin combaterea amenințărilor cibernetice și a oricăror alte amenințări hibride, prin sporirea mobilității militare și prin abordarea provocărilor legate de schimbările climatice care au un impact asupra apărării.**

Datorită acestor elemente constitutive și pe baza sinergiilor dintre politicile interne și externe, inclusiv cele promovate în cadrul Strategiei din 2020 privind o uniune a securității, Comisia va continua să contribuie activ în anii următori la procesul de construire a unei **uniuni europene a apărării**, prin intermediul unor inițiative și proiecte specifice, utilizând întregul spectru de instrumente de care dispune pentru a contracara mai bine amenințările pe mai multe niveluri care evoluează rapid.

2. Sporirea investițiilor în cercetarea și capacitățile din domeniul apărării dezvoltate în cadrele de cooperare ale UE

FEA este un **program ambițios, echilibrat și favorabil incluziunii**, care asigură implicarea puternică a statelor membre, astfel încât proiectele finanțate să răspundă nevoilor operaționale ale forțelor armate, deschizând calea către producție și achiziții publice. **Criteriile sale de eligibilitate** mențin piața deschisă, consolidând totodată competitivitatea industriei europene de apărare și protejând securitatea și interesele strategice ale UE.

Până la sfârșitul anului 2022, Comisia Europeană va fi investit 1,9 miliarde EUR în activități de cercetare din domeniul apărării și în proiecte în materie de dezvoltare a capacităților care răspund nevoilor statelor membre în materie de capacități. Astfel, Comisia va **impulsiona proiecte-cheie colaborative la scară largă în materie de dezvoltare a capacităților**, care să abordeze deficiențele critice, **stimulând totodată inovarea în domeniul apărării**, inclusiv în anumite sectoare de nișă. Printre acestea se numără proiecte de mai mică amploare și cereri de propuneri deschise care extind participarea transfrontalieră a întreprinderilor nou-înființate și a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri), un procent de până la 8 % din bugetul său pe 2021 fiind alocat finanțării tehnologiilor disruptive pentru apărare și aproximativ 6 % – cererilor de propuneri deschise adresate IMM-urilor. Aceste întreprinderi reprezintă 48 % din cele 1 100 de

entități care au depus propuneri și au beneficiat de 20 % din cererea totală de finanțare⁴ pentru cererile de propuneri introduse în cadrul FEA în 2021⁵. Comisia va continua să promoveze participarea IMM-urilor în întreaga UE, inclusiv prin încurajarea integrării celor mai inovatoare și mai competitive IMM-uri în lanțurile de aprovizionare.

Primele cereri de propuneri publicate în **2021 prevăd deja alocarea a aproximativ 700 de milioane EUR pentru proiecte care vizează platforme și sisteme de apărare complexe și de mare amploare**, cum ar fi sistemele de luptă de nouă generație, parcul de vehicule terestre, navele de patrulare în larg multifuncționale și modulare, precum și sistemele de apărare împotriva rachetelor balistice.

De asemenea, prin programul de dezvoltare anterior⁶, **două proiecte importante de dezvoltare a capacităților de mare importanță strategică au beneficiat de un grant în valoare totală de aproximativ 140 de milioane EUR**. Sistemul MALE RPAS sprijină dezvoltarea unei drone care poate funcționa mult timp la altitudine medie. Acest sistem contribuie la consolidarea suveranității tehnologice în domeniul dronelor, active critice pentru forțele armate ale statelor membre. Tehnologiile radio europene securizate definite prin software (ESSOR) vor stimula interoperabilitatea prin crearea unei standardizări europene pentru tehnologii de comunicare securizată în domeniul apărării. Alte proiecte semnificative finanțate se axează, printre altele, pe comandă și control, pe procesul de luare a deciziilor bazat pe IA, pe lupta colaborativă, pe apărarea cibernetică sau pe observarea spațială.

Dezvoltarea capacităților de apărare este un proces pe termen lung, care necesită o planificare coordonată și prealabilă. **Orientarea strategică a FEA este prevăzută în cadrul priorităților în materie de capacități de apărare stabilite de comun acord de către statele membre în cadrul politicii de securitate și apărare comune (PSAC)**, și în special în contextul Planului de dezvoltare a capacităților (PDC) și în concordanță cu alte inițiative ale UE legate de apărare, cum ar fi procesul anual coordonat de revizuire privind apărarea (CARD) și cooperarea structurată permanentă (PESCO).

În plus, pentru a asigura transparența și previzibilitatea, în special în ceea ce privește planificarea bugetelor naționale de apărare, Comisia a elaborat **o perspectivă multianuală orientativă și flexibilă** pentru următorii patru ani, care urmează să fie reexaminată în fiecare an în funcție de evoluția situației. Această perspectivă asigură consecvența proiectelor colaborative în materie de capacități de apărare și coerența programelor de lucru pe durata FEA, oferind totodată transparență și previzibilitate. În acest context, Comisia și statele membre vor continua să consolideze perspectiva anuală multianuală, **ținând seama de principalele capacități și de vectorii strategici identificați ca priorități de către statele membre în urma adoptării Busolei strategice**.

⁴ Inclusiv subcontractanții.

⁵ În cadrul programului anterior, Programul european de dezvoltare industrială în domeniul apărării (EDIDP), în 2020, an pentru care sunt disponibile rezultatele, IMM-urile au reprezentat 35 % din entități și au beneficiat de 30 % din totalul fondurilor acordate celor 26 de proiecte, înainte de a lua în considerare participarea subcontractanților care sunt adesea IMM-uri.

⁶ Programul european de dezvoltare industrială în domeniul apărării (EDIDP).

Datorită efectului său catalizator, FEA va continua, prin urmare, să deschidă calea pentru investiții specifice în domeniul apărării, care să sprijine baza industrială și tehnologică de apărare europeană (EDTIB) și corelarea priorităților stabilite de comun acord de către statele membre în cadrul UE. Pentru a sprijini mai bine elaborarea proiectelor la scară largă din domeniul capacităților de apărare, posibilitatea instituirii unor programe de lucru multianuale ar trebui evaluată în cadrul evaluării la jumătatea perioadei a FEA. La fel de important este **să se asigure faptul că alte politici orizontale, cum ar fi inițiativele privind finanțarea durabilă, rămân în concordanță cu eforturile Uniunii Europene de a facilita un acces suficient al industriei europene de apărare la finanțare și la investiții.**

Pentru a consolida și mai mult atât cooperarea în cadrul FEA, cât și integrarea pieței interne a apărării, Comisia va continua, de asemenea, să colaboreze cu statele membre pentru a valorifica posibilitățile oferite de Directiva 2009/43/CE⁷ privind transferul în cadrul UE de produse din domeniul apărării, în vederea facilitării transferurilor legate de proiectele colaborative finanțate de UE. Prin intermediul activității de consiliere privind normele și procedurile prevăzute în Directiva 2009/43/CE și prin depunerea de eforturi pentru ajungerea la un consens între statele membre, Comisia va urmări simplificarea transferului în cadrul pieței interne de produse din domeniul apărării, în special în cadrul proiectelor colaborative finanțate de UE, și facilitarea schimburilor de bune practici.

Consolidarea coordonării, a direcționării și a nivelului investițiilor colaborative din domeniul apărării este esențială pentru a îmbunătăți eficiența globală a cheltuielilor de apărare în cadrul UE, ținând seama totodată de angajamentele existente, cum ar fi cele asumate în contextul PESCO privind majorarea cu regularitate a bugetelor pentru apărare. Obiectivul colectiv privind capacitățile strategice de apărare poate fi realizat numai printr-o planificare coordonată, precum și prin investiții publice la nivelul UE și la nivel național care să vizeze prioritățile comune în materie de cercetare și dezvoltare în domeniul apărării.

În acest context, Comisia **va dezvolta**, de asemenea, **noi stimulente menite să încurajeze investițiile colaborative ale statelor membre în capacitățile strategice de apărare, în special în cazul în care acestea sunt dezvoltate și/sau achiziționate în contextul cadrelor de cooperare ale Uniunii Europene.** Comisia va include în **Raportul anual privind piața unică**, publicat de obicei împreună cu pachetul de toamnă al semestrului european, un capitol care va conține observații referitoare la evoluțiile, impedimentele și oportunitățile legate de **proiectele multinaționale din domeniul capacităților de apărare.** În acest context, Comisia ar putea, de asemenea, să analizeze modalități de intensificare a eforturilor colective menite să asigure și să coordoneze cofinanțarea statelor membre direcționată prin intermediul FEA, în vederea obținerii unui raport calitate-preț mai bun.

Calea de urmat

⁷ Directiva 2009/43/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 mai 2009 de simplificare a clauzelor și condițiilor de transfer al produselor din domeniul apărării în interiorul Comunității.

- Prin intermediul FEA, Comisia va continua să încurajeze în mod activ statele membre să definească mai precis prioritățile strategice și vectorii strategici în materie de capacități de apărare în urma adoptării Busolei strategice, în cadrul unui PDC revizuit și ținând seama de rezultatele CARD. Astfel de măsuri vor contribui la alinierea planificării apărării și a cheltuielilor colective pentru a sprijini dezvoltarea acestora.
- Comisia va dezvolta în continuare noi stimulente menite să încurajeze investițiile colaborative ale statelor membre în capacitățile strategice de apărare, în special în cele care sunt dezvoltate și/sau achiziționate în comun în contextul cadrelor de cooperare ale Uniunii Europene, și va prezenta în raportul anual privind piața unică informații referitoare la evoluțiile, impedimentele și oportunitățile legate de proiectele multinaționale din domeniul capacităților de apărare.
- În 2022, Comisia va continua să colaboreze cu statele membre pentru a facilita și mai mult transferul în cadrul pieței interne de produse din domeniul apărării finanțate de UE, în special prin sprijinirea valorificării depline a posibilităților oferite de Directiva 2009/43/CE.

3. Facilitarea sinergiilor dintre activitățile de cercetare și inovare din sectorul civil și din sectorul de apărare, precum și reducerea dependențelor strategice

În Foaia de parcurs privind tehnologiile critice pentru securitate și apărare, adoptată în paralel cu prezenta comunicare⁸, Comisia definește calea care trebuie urmată în vederea stimulării cercetării, a dezvoltării tehnologice și a inovării și în vederea reducerii dependențelor strategice ale UE în ceea ce privește tehnologiile și lanțurile valorice critice pentru securitate și apărare.

Pe baza „Actualizării noii Strategii industriale 2020: construirea unei piețe unice mai puternice pentru a sprijini redresarea Europei”⁹ și a Planului de acțiune privind sinergiile dintre industria civilă, industria de apărare și industria spațială¹⁰, Comisia propune o cale de urmat pentru ca UE și statele membre:

- să identifice tehnologiile critice pentru securitatea și apărarea UE;
- să promoveze încă de la început o abordare strategică și coordonată la nivelul UE în ceea ce privește aceste tehnologii critice, prin mobilizarea programelor de cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare;
- să reducă dependențele strategice.

În acest scop sunt necesare o conștientizare sporită a caracterului critic al anumitor tehnologii, cum ar fi semiconductorii, pentru sectoarele securității și apărării, o mai bună identificare a dependențelor strategice conexe și posibile măsuri de atenuare, ținând seama de diversitatea surselor și de eventualitatea ca utilizarea operațională a tehnologiei să fie compromisă sau

⁸ COM(2022) 61 final.

⁹ COM(2021) 350 final.

¹⁰ COM(2021) 70 final.

refuzată¹¹. Observatorul pentru tehnologii critice¹² („Observatorul”) va institui un mecanism specific de identificare a acestor evaluări, pe baza contribuțiilor statelor membre și ale industriei. Concluziile Observatorului vor avea un rol esențial în stimularea cercetării, a dezvoltării tehnologice și a inovării în UE cu privire la aceste tehnologii, în cadrul unei abordări coordonate la nivelul UE. Această activitate completează eforturile mai ample depuse pentru a aborda securitatea aprovizionării cu bunuri civile critice, în domenii cum ar fi sănătatea și energia¹³.

Comisia va elabora, de asemenea, **o abordare menită să încurajeze cercetarea și inovarea cu dublă utilizare la nivelul UE** și va implementa o schemă de inovare în domeniul apărării pentru a sprijini inovarea și antreprenoriatul în domeniul tehnologiilor critice, în strânsă coordonare cu Centrul de inovare în domeniul apărării, care va fi instituit de Agenția Europeană de Apărare (AEA).

În fine, pentru a reduce dependențele strategice, Comisia va continua să evalueze în mod sistematic considerațiile legate de securitate și apărare atunci când va pune în aplicare și va reexamina instrumentele existente ale UE sau când va elabora noi instrumente ale UE.

4. Stimularea achizițiilor publice comune de capacități dezvoltate în colaborare în cadrul UE

Efectuarea de către statele membre a unor **achiziții publice comune de capacități de apărare europene sporește** în mod substanțial **interoperabilitatea** forțelor armate naționale europene și **sprijină competitivitatea EDTIB**, în special prin economii de scară mai mari.

Cu toate acestea, statele membre continuă să nu respecte criteriul de referință colectiv stabilit de mult timp¹⁴ ce constă în alocarea a 35 % din cheltuielile cu echipamentele de apărare achizițiilor publice efectuate în colaborare la nivel european, criteriu de referință colectiv pe care l-au confirmat în cadrul PESCO¹⁵. Potrivit AEA, în 2020, statele membre¹⁶ au cheltuit aproximativ 37 de miliarde EUR pentru achiziționarea de echipamente de apărare (și anume pentru achiziționarea de noi echipamente de apărare). Din această sumă, doar aproximativ 11 % (circa 4,1 miliarde EUR)¹⁷ au fost alocate cheltuielilor cu achizițiile publice de echipamente de apărare efectuate în colaborare la nivel european (și anume achiziționarea de noi echipamente de apărare în colaborare cu alte state membre). Acest lucru înseamnă că cea mai mare parte a

¹¹ În ceea ce privește semiconductorii, a se vedea secțiunea 2.2 din Foaia de parcurs privind tehnologiile critice pentru securitate și apărare, adoptată în paralel cu prezenta comunicare, și Comunicarea Comisiei intitulată „Actul privind cipurile pentru Europa”, COM(2022) 45 final.

¹² În colaborare cu serviciile relevante ale Comisiei și cu Agenția Europeană de Apărare.

¹³ În conformitate cu propunerile Comisiei COM(2021) 577 din 16.9.2021 privind un cadru de măsuri pentru asigurarea furnizării contramăsurilor medicale necesare în situații de criză în cazul unei urgențe de sănătate publică la nivelul Uniunii, COM(2021) 660 din 13.10.2021 privind abordarea creșterii prețurilor energiei și COM(2021) 350 privind actualizarea noii strategii industriale.

¹⁴ În noiembrie 2007, Comitetul director al AEA reunit la nivel ministerial a aprobat patru criterii de referință colective pentru investiții, inclusiv cel care constă în alocarea a 35 % din totalul cheltuielilor cu echipamentele achizițiilor publice de echipamente efectuate în colaborare la nivel european.

¹⁵ [EUR-Lex - 32021H1117\(01\) - RO - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

¹⁶ Cu excepția Danemarcei.

¹⁷ Pe baza datelor furnizate de unsprezece state membre.

cheltuielilor statelor membre cu achizițiile publice de echipamente de apărare (aproximativ 89 %) au fost efectuate la nivel național și/sau în cooperare cu țări terțe.

Nu constituie o excepție nici 2020, acesta putând fi chiar considerat ca înscriindu-se într-o tendință care s-a înrăutățit în ultimii ani. Într-adevăr, procentul de achiziții publice de echipamente de apărare efectuate în colaborare la nivel european s-a redus constant din 2016, în 2020 acesta ajungând la cel mai scăzut nivel înregistrat de când se colectează astfel de date (și anume din 2005).

Două instrumente ale UE deschid deja calea către efectuarea de achiziții publice comune. Regulamentul privind FEA prevede că, pentru a beneficia de sprijinul financiar acordat acțiunilor de dezvoltare, este necesar să se demonstreze că statele membre intenționează să achiziționeze produsul final sau să utilizeze tehnologia într-un mod coordonat. **Directiva 2009/81/CE privind achizițiile publice în domeniul apărării** prevede o excludere specifică de la aplicarea regulilor privind achizițiile publice în cazul proiectelor de cooperare bazate pe cercetare și dezvoltare (C&D)¹⁸. Această excludere se aplică, de asemenea, etapelor ciclului de viață ulterioare etapei de C&D, în cazul în care contractele de achiziții publice sunt atribuite în cadrul aceluiași proiect de cooperare. În 2019, Comisia a publicat o comunicare¹⁹ ce oferă îndrumări privind diversele posibilități de a efectua achiziții publice în cooperare prevăzute în directivă. Statele membre vor beneficia de un sprijin suplimentar, în special prin intermediul Grupului de experți privind achizițiile publice în domeniul apărării și securității.

Comisia urmărește să încurajeze în mai mare măsură **achizițiile publice comune de capacități de apărare europene efectuate de statele membre**, inclusiv în ceea ce privește operațiunile și întreținerea. Există însă o serie de obstacole financiare și fiscale de ordin practic care trebuie depășite pentru a putea realiza acest obiectiv.

Comisia va analiza posibilitatea de a aplica o **scutire de la plata taxei pe valoarea adăugată (TVA) pentru a sprijini achizițiile publice comune de capacități de apărare dezvoltate în colaborare în cadrul UE și proprietatea comună asupra acestor capacități**. Respectivul vor fi puse la dispoziția statelor membre pentru misiuni și operațiuni desfășurate în cadrul PSAC²⁰ sau în contextul activităților ONU, al activităților NATO și al activităților naționale. De o astfel de măsură ar putea beneficia în special capacitățile dezvoltate în cadrele de cooperare ale UE (FEA și/sau PESCO și/sau în cadrul AEA). În acest context, ar putea să se aibă în vedere instituirea unui cadru juridic inspirat de consorțiul pentru o infrastructură europeană de cercetare²¹ care ar beneficia de o scutire de la plata TVA pentru echipamentele pe care consorțiile statelor membre le-ar cumpăra și le-ar deține.

În mod similar, pe baza învățămintelor desprinse din evaluarea interimară a FEA, Comisia va avea în vedere consolidarea actualului **sistem de bonusuri acordate în cadrul FEA, pentru a**

¹⁸ Articolul 13 din Directiva 2009/81/CE.

¹⁹ 2019/C 157/01.

²⁰ În conformitate cu dispozițiile referitoare la forțele multinaționale prevăzute la articolul 42 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană.

²¹ Consorțiul pentru o infrastructură europeană de cercetare (ERIC) este o formă juridică specifică ce facilitează înființarea și funcționarea infrastructurilor de cercetare de interes european.

furniza un stimulent financiar, cu condiția ca **statele membre să se angajeze să achiziționeze și/sau să dețină în comun capacitățile de apărare în curs de dezvoltare**²². În acest mod s-ar furniza stimulente mai puternice pentru a se asigura continuarea colaborării dincolo de etapele de C&D, și anume în etapele de achiziții publice, de operațiuni și de întreținere.

În plus, pe baza activității Grupului de experți privind setul de instrumente financiare, **noile soluții de finanțare** ar putea duce la recurgerea în mai mare măsură de către statele membre la entități deja existente în domeniul achizițiilor publice comune, cum ar fi AEA sau Organizația Comună de Cooperare în materie de Armament (OCCAR – *Organisation Conjointe de Coopération en matière d'Armement*). În special, Comisia va evalua dacă dispozițiile Regulamentului privind FEA, cum ar fi cele referitoare la achizițiile publice înainte de comercializare²³, pot să permită acordarea de sprijin financiar autorităților contractante și entităților de achiziții publice comune pentru ca acestea să își coordoneze în mai mare măsură procedurile de achiziții publice, inclusiv prin acoperirea costurilor administrative/de tranzacție aferente achizițiilor publice comune de servicii de cercetare și dezvoltare în domeniul apărării.

Calea de urmat

- Până la începutul anului 2023, Comisia va înainta o propunere care să permită acordarea unei **scutiri de la plata TVA** pentru a sprijini achizițiile publice comune de capacități de apărare dezvoltate în colaborare în cadrul UE și proprietatea comună asupra acestor capacități, asigurând totodată respectarea normelor Organizației Mondiale a Comerțului.
- Până la jumătatea anului 2023, Comisia, pe baza activității Grupului de experți privind setul de instrumente financiare, va propune **noi soluții de finanțare** care să faciliteze achizițiile publice comune ale statelor membre de capacități strategice de apărare ale UE, pe baza expertizei deja disponibile.
- În urma evaluării interimare a FEA²⁴, Comisia va analiza o eventuală modificare a articolului 13 din Regulamentul (UE) 2021/697 de instituire a Fondului european de apărare, pentru a consolida **sistemul de bonusuri acordate în cadrul FEA în cazul în care statele membre se angajează să achiziționeze și/sau să dețină în comun capacitățile de apărare în curs de dezvoltare**.

5. Invitarea statelor membre să înregistreze noi progrese în ceea ce privește simplificarea și sporirea convergenței practicilor de control al exporturilor

Deși statelor membre le revine responsabilitatea de a elibera autorizațiile de export pentru echipamente militare, acestea își întemeiază deciziile pe poziția comună a Consiliului²⁵ care

²² Pe lângă cerința de eligibilitate prevăzută la articolul 21 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul privind FEA, care prevede obligația de a se demonstra intenția de a achiziționa produsul final sau de a utiliza tehnologia într-un mod coordonat.

²³ Articolul 17 din Regulamentul privind FEA.

²⁴ Evaluarea interimară trebuie efectuată în termen de cel mult patru ani de la începerea perioadei de execuție a fondului (și anume în 2025), în conformitate cu articolul 29 din Regulamentul de instituire a FEA.

²⁵ Poziția comună 2008/944/PESC.

definește criteriile comune pentru controlul exporturilor de tehnologie militară și de echipamente militare. Această poziție comună instituie, de asemenea, mecanisme de notificare a refuzului și de consultare menite să sporească gradul de convergență în aplicarea politicilor de export ale statelor membre pentru produsele din domeniul apărării.

Cu toate acestea, dat fiind faptul că dezvoltarea comună a capacităților de apărare va deveni în mod progresiv regula în UE, mai degrabă decât excepția, **statele membre vor beneficia de un schimb sporit de bune practici, ceea ce va conduce treptat la o abordare mai convergentă în ceea ce privește controlul exporturilor de arme.** Pornind de la activitățile deja realizate și recunoscând faptul că exporturile reprezintă un factor-cheie pentru reușita modelului de afaceri al industriei europene de apărare, Comisia sprijină statele membre să se îndrepte către sporirea treptată a simplificării și a convergenței practicilor de control al exporturilor de arme, în special pentru capacitățile de apărare pe care le dezvoltă împreună, în special în cadrul FEA.

În acest context, **Comisia salută procesul de reflecție inițiat în cadrul Consiliului²⁶** cu privire la exportul de capacități care au fost dezvoltate în contextul unui cadru al UE și încurajează statele membre să continue aceste discuții pentru a facilita procedurile de control al exporturilor pentru astfel de produse. Acest proces ar putea, de asemenea, să se bazeze pe experiența acordurilor bilaterale și multilaterale dintre statele membre privind capacitățile dezvoltate în comun.

Pentru a nu îngreuna cooperarea, această activitate ar trebui să faciliteze definirea unor proceduri clare și ușor de pus în aplicare. Ar trebui să se definească măsuri eficiente de control al exporturilor pentru a oferi produselor finanțate din FEA un acces adecvat și competitiv la piețele internaționale, fără a aduce atingere deciziilor suverane ale statelor membre, cu respectarea deplină a obligațiilor legale relevante ale acestora și ținând seama de interesele lor în materie de securitate națională. Pentru a se asigura că proiectele comune din domeniul capacităților de apărare rămân atractive, **Comisia invită statele membre să adopte o abordare conform căreia, în principiu, nu s-ar împiedica reciproc să exporte către țări terțe orice echipamente și tehnologii militare dezvoltate în cooperare.** Această abordare s-ar putea aplica exporturilor preconizate de echipamente sau tehnologii care încorporează componente care provin dintr-un alt stat membru și care depășesc un anumit prag *de minimis*.

Calea de urmat

- Comisia invită statele membre să analizeze modalități de simplificare și de sporire treptată a convergenței practicilor lor de control al exporturilor de arme, în special pentru capacitățile de apărare care sunt dezvoltate în comun, mai ales în contextul unui cadru al UE, asigurându-se astfel că produsele finanțate din FEA vor beneficia de un acces adecvat și competitiv la piețele internaționale, fără a aduce atingere deciziilor suverane ale statelor membre.

²⁶ În cadrul subgrupului de lucru pentru exportul de arme convenționale (COARM) al Grupului de lucru pentru neproliferare și exporturi de arme.

6. Consolidarea dimensiunii de apărare a activităților spațiale la nivelul UE

Spațiul este un domeniu strategic pentru **libertatea de acțiune și securitatea UE**. În același timp, este un domeniu tot mai aglomerat și mai contestat, caracterizat de o concurență tot mai acerbă între puteri.

Este imperios să se abordeze aceste provocări. O nouă strategie spațială a UE pentru securitate și apărare, aflată în prezent în curs de examinare de către statele membre în contextul Busolei strategice, ar trebui să contribuie la stabilirea unei înțelegeri comune a riscurilor și a amenințărilor legate de spațiu, să asigure elaborarea unor răspunsuri adecvate pentru a reacționa mai bine și mai rapid la crize, să ne consolideze reziliența și să ne permită să valorificăm pe deplin beneficiile și oportunitățile legate de domeniul spațial. Fără a aduce atingere conținutului viitoarei strategii comune, vor fi avute în vedere acțiunile prezentate mai jos.

În primul rând, ar trebui să se îmbunătățească protecția activelor spațiale ale UE²⁷ pentru a spori reziliența UE în spațiu și din spațiu.

În Comunicarea comună privind **managementul traficului spațial**²⁸, Comisia și Înalțul Reprezentant oferă orientări concrete referitoare la modalitățile de a spori protecția activelor spațiale ale UE și de a promova o utilizare mai durabilă a spațiului. În special, Comisia își va consolida **activele de supraveghere spațială** prin îmbunătățirea serviciilor de **supraveghere și urmărire spațială (SST)** și prin dezvoltarea de tehnologii conexe, cum ar fi un sistem automat de evitare a coliziunii sau inteligența artificială.

De asemenea, Comisia va sprijini în continuare dezvoltarea de proiecte legate de **cunoașterea situației spațiale (SSA) și de capacitățile de alertă timpurie în materie de apărare**. Astfel de proiecte vor contribui la realizarea unor capacități avansate de comandă și control spațial (SC2), la îmbunătățirea senzorilor SSA și la implementarea unui sistem de alertă timpurie împotriva amenințărilor cu rachete balistice și a noilor amenințări hipersonice²⁹.

În al doilea rând, Comisia va consolida dimensiunea de securitate și apărare în cadrul infrastructurilor spațiale existente și viitoare ale UE, în cooperare cu Înalțul Reprezentant.

Serviciul public reglementat (PRS) Galileo³⁰ oferă un serviciu de navigație la care au acces doar utilizatorii autorizați de guverne, fiind destinat aplicațiilor sensibile. Acestea necesită un nivel ridicat de continuitate a serviciului, utilizând semnale puternice și criptate, în special în domeniul securității și apărării. PRS este conceput pentru a oferi un serviciu nelimitat și neîntrerupt la nivel mondial. Acesta este o dovadă clară a faptului că o infrastructură comună aflată sub control civil poate să răspundă nevoilor în materie de apărare și securitate.

²⁷ Programul spațial al UE are patru componente: Galileo/EGNOS pentru poziționare, navigare și sincronizare, Copernicus pentru observarea Pământului, GOVSATCOM pentru comunicații guvernamentale securizate prin satelit și SSA pentru cunoașterea situației spațiale.

²⁸ JOIN(2022) 4 final.

²⁹ Proiectele sunt finanțate din FEA și din programele anterioare acestuia.

³⁰ Decizia nr. 1104/2011/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2011 privind modalitățile de acces la serviciul public reglementat oferit de sistemul global de radionavigație prin satelit constituit în cadrul programului Galileo, JO L 287, 4.11.2011.

Propunerea de regulament de instituire a **Programului Uniunii privind conectivitatea securizată** pentru perioada 2022-2027³¹, care este adoptată în paralel cu prezenta comunicare și constituie o componentă a pachetului privind spațiul, va spori reziliența UE în materie de conectivitate prin intermediul unei comunicări guvernamentale securizate. Aceasta va include încă de la început cerințe privind reziliența în domeniul apărării, iar constelația de orbită terestră joasă (LEO) va permite preluarea unor sarcini utile care să contribuie la alte componente ale Programului spațial al UE. Sistemul se va baza pe GOVSATCOM și pe sinergiile cu Fondul european de apărare.

Evoluția programului Copernicus ar trebui, de asemenea, să țină seama, în măsura posibilului, **de cerințele în materie de apărare**, acordând o atenție specială nivelurilor necesare de securitate și performanță, și să se sprijine pe o guvernanță adecvată bazată pe încredere.

Pentru a sprijini dezvoltarea dimensiunii de apărare a infrastructurilor spațiale existente și viitoare ale UE, Comisia va sprijini dezvoltarea **capabilităților de apărare spațială prin intermediul FEA**. Până în prezent, aproximativ 130 de milioane EUR au fost alocate pentru finanțarea acțiunilor legate de spațiu în cadrul FEA și al programelor anterioare acestuia.

Comisia sprijină dezvoltarea unor platforme colaborative pentru a face față viitoarelor provocări în materie de apărare, urmărind totodată să îmbunătățească performanța acestora prin utilizarea optimă a activelor spațiale europene existente și viitoare. De exemplu, proiectul **Galileo pentru apărarea UE (GEODE)** este cofinanțat cu 44 de milioane EUR³² și vizează dezvoltarea unor receptoare de semnale de navigație prin satelit standardizate europene pentru uz militar compatibile cu PRS Galileo. Se vor investi, de asemenea, peste 22 de milioane EUR pentru a îmbunătăți senzorii, precum și comanda și controlul (C2) în vederea asigurării sensibilizării pentru supravegherea spațială militară la nivelul UE și în vederea dezvoltării unei capabilități spațiale de alertă timpurie.

În cadrul programului său de lucru pentru 2021, FEA va aloca 50 de milioane EUR atât pentru supravegherea **războiului de navigație în spațiu și la sol (NAVWAR)**, cât și pentru **tehnologiile europene de comunicații prin satelit reziliente împotriva bruiajului**.

În al treilea rând, Comisia va depune eforturi pentru a reduce dependențele strategice conexe ale UE de tehnologiile critice, de exemplu în domeniul cipurilor, al informaticii cuantice și al IA. În acest scop, Comisia va maximiza sinergiile cu inițiativele legate de spațiu puse în aplicare în cadrul instrumentelor existente coordonate de Comisie (inclusiv FEA, Orizont Europa³³, Programul spațial, Consiliul European pentru Inovare și InvestEU) și va valorifica activitatea Observatorului pentru tehnologii critice. De asemenea, Comisia va consolida **reziliența lanțurilor de aprovizionare europene conexe** pentru a se asigura integritatea, securitatea și funcționarea infrastructurilor spațiale.

³¹ COM(2022) 57 final.

³² În cadrul Programului european de dezvoltare industrială în domeniul apărării (EDIDP).

³³ În prezentul document, termenul „Orizont Europa” se referă la Programul specific de implementare a Programului-cadru Orizont Europa și la Institutul European de Inovare și Tehnologie; activitățile desfășurate în cadrul acestora se concentrează exclusiv asupra aplicațiilor civile.

În al patrulea rând, Comisia, în cooperare cu Înalțul Reprezentant, în conformitate cu mandatele care le revin, va pune în aplicare extinderea actualului mecanism Galileo de răspuns la amenințări³⁴ la sistemele și serviciile din cadrul celorlalte componente ale Programului spațial al UE. Această măsură va consolida și mai mult guvernanta în materie de securitate a infrastructurilor spațiale ale UE pentru a răspunde mai bine amenințărilor și va promova instituirea unei guvernante adecvate de către actorii relevanți. De asemenea, Comisia și Înalțul Reprezentant vor îmbunătăți conștientizarea situației la nivelul UE printr-o mai bună utilizare a datelor satelitare, în strânsă cooperare cu statele membre, și printr-o cooperare sistematică între agențiile/organele relevante care operează infrastructurile UE.

Comisia și Înalțul Reprezentant vor contribui, de asemenea, la eforturile statelor membre de a consolida și mai mult mecanismele de asistență reciprocă și mecanismele de răspuns în situații de criză, inclusiv prin intermediul exercițiilor și prin sporirea capacității de răspuns la amenințări, prin promovarea interoperabilității și prin sprijinirea unei culturi strategice comune.

Calea de urmat

- În urma adoptării Busolei strategice, Comisia și Înalțul Reprezentant vor propune o strategie spațială comună a UE pentru securitate și apărare.
- Până la sfârșitul anului 2022, Comisia va analiza cum poate fi îmbunătățită în continuare **protecția activelor spațiale ale UE**, în special prin intermediul unor servicii suplimentare de supraveghere și urmărire spațială, prin îmbunătățirea performanței serviciilor menționate ale UE și prin utilizarea optimă a potențialului industriei UE.
- Începând din 2022, Comisia va promova o abordare de tip „**dublă utilizare începând cu momentul conceperii**” pentru infrastructurile spațiale ale UE, cu scopul de a oferi noi servicii reziliente care să răspundă nevoilor guvernamentale. În acest context, Comisia încurajează colegiitorii să adopte rapid propunerea de regulament de instituire a Programului Uniunii privind conectivitatea securizată pentru perioada 2022-2027.
- Comisia își va intensifica activitatea în vederea reducerii dependențelor tehnologice strategice și a consolidării rezilienței lanțurilor de aprovizionare legate de infrastructura spațială, în special prin intermediul instrumentelor de finanțare ale UE, precum și al Observatorului pentru tehnologii critice.
- Comisia va institui o guvernanta adecvată pentru infrastructurile spațiale ale UE, în strânsă cooperare cu statele membre, pe baza modelului PRS Galileo. Comisia va evalua

³⁴ Astfel cum se prevede în Regulamentul 2021/696 privind Programul spațial al UE și în Decizia (PESC) 2021/698 a Consiliului din 30 aprilie 2021 privind securitatea sistemelor și a serviciilor care sunt desfășurate, care funcționează și care sunt utilizate în cadrul programului spațial al Uniunii și care ar putea afecta securitatea Uniunii.

fezabilitatea dezvoltării și a implementării unor servicii Copernicus mai reziliente și mai securizate în scopuri guvernamentale³⁵, ținând seama, în măsura posibilului, de cerințele în materie de apărare.

- Până la sfârșitul anului 2022, Comisia și Înalțul Reprezentant vor analiza posibilitatea activării mecanismelor de solidaritate, de asistență reciprocă și de răspuns la situații de criză în cazul unor atacuri care provin din spațiu sau al unor amenințări la adresa activelor spațiale.

7. Consolidarea rezilienței europene

Europa trebuie să își consolideze reziliența pentru a preveni șocurile viitoare, pentru a se proteja împotriva șocurilor viitoare și pentru a rezista la șocuri viitoare. Având în vedere legăturile intrinseci cu politicile naționale de securitate și apărare, responsabilitatea de a face față acestor amenințări le revine în primul rând statelor membre. Între timp, unele vulnerabilități sunt comune tuturor statelor membre, iar unele amenințări se extind la nivel transfrontalier, cum ar fi atacurile îndreptate împotriva rețelelor sau a infrastructurilor transfrontaliere, precum și schimbările climatice.

Abordarea UE vizează integrarea dimensiunii externe și a celei interne într-un flux fără sincope. Această abordare reunește considerațiile civile și militare de la nivel național și de la nivelul UE pentru a promova soluții concrete, facilitând totodată o reziliență sporită și o eficiență operațională permanentă.

7.1. Combaterea amenințărilor hibride

În 2020, **Strategia UE privind o uniune a securității**³⁶ a evidențiat amenințările hibride ca fiind unul dintre domeniile prioritare care trebuie abordate în vederea consolidării securității UE. Strategia pune bazele unei abordări reînnoite a acestor amenințări în continuă evoluție, care acoperă întregul spectru de acțiuni – de la detectarea timpurie, analiză, sensibilizare, consolidarea rezilienței și prevenire, până la răspunsul în situații de criză și gestionarea consecințelor.

Cartografierea măsurilor³⁷ **legate de consolidarea rezilienței și contracararea amenințărilor hibride a identificat peste două sute de instrumente și măsuri la nivelul UE**, marea majoritate a acestora fiind coordonate sau sprijinite de Comisie. Propunerile Comisiei în diferite domenii, inclusiv actul legislativ privind serviciile digitale³⁸, propunerea de directivă privind reziliența entităților critice³⁹ și revizuirea mecanismului de protecție civilă al Uniunii⁴⁰,

³⁵ Servicii de tip PRS Copernicus.

³⁶ COM(2020) 605.

³⁷ SWD(2020) 152 final

³⁸ COM(2020) 825 final.

³⁹ COM(2020) 829 final.

⁴⁰ Regulamentul (UE) 2021/836 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2021.

vor îmbogăți gama tot mai amplă de instrumente ale UE disponibile pentru a contracara amenințările hibride.

Reziliența este unul dintre principalii piloni pe care se sprijină contracararea amenințărilor hibride. Un document de lucru comun al serviciilor Comisiei din ianuarie 2022⁴¹ a identificat 53 de elemente ale unor **scenarii de referință în materie de reziliență**⁴² la nivelul UE. Identificarea, anunțată în Strategia privind o uniune a securității, a reprezentat un prim pas esențial pentru a urmări și a măsura în mod obiectiv progresele înregistrate în acest domeniu.

În acest context, serviciile Comisiei, Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE) și Secretariatul General al Consiliului vor desfășura, în noiembrie 2022, exercițiul PACE „EU Integrated Resolve”, care va viza, printre altele, contracararea amenințărilor hibride, inclusiv a dimensiunii cibernetice a acestora. Exercițiul menționat se va desfășura sub responsabilitatea generală a Înalțului Reprezentant, cu participarea statelor membre și a agențiilor UE, și într-un format paralel și coordonat (PACE) cu NATO.

De asemenea, Comisia **s-a adaptat la evoluția rapidă a amenințărilor**. În urma crizei de la frontiera UE cu Belarus, Comisia a propus măsuri de combatere a **instrumentalizării migrației**, inclusiv includerea pe o listă neagră a operatorilor de transport implicați în introducerea ilegală de migranți sau în traficul de persoane în UE⁴³.

Pandemia de COVID-19 a evidențiat necesitatea de a consolida acțiunea coordonată la nivelul UE pentru a răspunde urgențelor sanitare. Într-un moment în care amenințările chimice, biologice, radiologice și nucleare ar putea pune în pericol sănătatea publică, Autoritatea Europeană pentru Pregătire și Răspuns în caz de Urgență Sanitară (HERA) constituie un element central pentru consolidarea pregătirii și a răspunsului UE la amenințările transfrontaliere grave privind sănătatea, care permite ca măsurile de contracarare necesare să fie disponibile, accesibile și aplicate rapid. Pe baza învățămintelor desprinse din primele faze ale pandemiei, vor continua lucrările de consolidare a asistenței militare acordate autorităților civile în această privință.

Calea de urmat

- Până în 2023, Comisia, în cooperare cu Înalțul Reprezentant și cu statele membre, va evalua scenariile de referință privind reziliența sectorială pentru a identifica **lacunele și nevoile**, precum și măsurile care se impun.
- În urma adoptării Busolei strategice, Comisia își va aduce contribuția la viitorul set de instrumente al UE pentru contracararea amenințărilor hibride, asigurându-se că statele membre au o imagine de ansamblu completă asupra instrumentelor și a măsurilor interne existente de combatere a amenințărilor hibride care afectează UE și statele sale membre.

⁴¹ SWD(2022) 21 final

⁴² Criterii de referință care se referă la situațiile în care există un punct de plecare, precum și un obiectiv avut în vedere sau o recomandare privind cerințele minime în materie.

⁴³ COM(2021) 753 final.

În acest scop, se va ține seama de măsurile incluse în cartografierea din 2020 privind contracararea amenințărilor hibride și de propunerile recente ale Comisiei și ale Înalțului Reprezentant în domenii cum ar fi infrastructura critică și dezinformarea.

- În urma adoptării Busolei strategice, Comisia va avea în vedere identificarea experților din domeniile de politică relevante, care ar putea fi trimiși pe teren, la cerere, în cadrul echipei de răspuns rapid în caz de amenințări hibride, în sinergie cu echipele propuse de răspuns rapid ale unității cibernetice comune.
- În paralel, serviciile Comisiei și SEAE vor reexamina împreună protocolul operațional al UE pentru combaterea amenințărilor hibride.
- Până la sfârșitul anului 2022, Comisia, în cooperare cu Înalțul Reprezentant, va defini o viziune cuprinzătoare privind mecanismele sale de alertă rapidă și, în special, privind posibilitatea de a elabora un tablou îmbunătățit al conștientizării situației, în coordonare și în complementaritate cu alte mecanisme existente ale UE. Aceste măsuri vor consolida capacitatea Uniunii în materie de monitorizare și detectare timpurie, prevenire și pregătire, inclusiv în materie de reziliență, și capacitatea de răspuns la amenințările hibride.
- Pe baza expertizei și a instrumentelor sale, Comisia va contribui la eforturile UE de consolidare a rezilienței în țările partenere.

7.2. Consolidarea securității cibernetice și a apărării cibernetice

Combaterea amenințărilor la adresa securității cibernetice este una dintre cele mai complexe provocări actuale în materie de securitate și apărare, în special având în vedere că aceste amenințări sunt tot mai numeroase și au un impact tot mai puternic, în pofida faptului că actorii statali au dezvoltat capabilități sofisticate specifice.

UE trebuie să protejeze rețelele și sistemele informatice critice și să își asume un rol de lider în garantarea securității, stabilității și rezilienței, precum și a libertății internetului mondial. Trebuie să consolidăm securitatea cibernetică și apărarea cibernetică în Europa printr-o cooperare sporită, prin investiții mai eficace în capabilități avansate și prin stabilirea unor norme adecvate care să permită o mai bună corelare a tuturor dimensiunilor spațiului cibernetic. Aceste eforturi ar trebui să se axeze pe **protejarea** cetățenilor, a întreprinderilor și a intereselor UE, pe **detectarea și descurajarea** activităților cibernetice răuvoitoare și pe **apărarea** noastră împotriva atacurilor cibernetice, ceea ce va contribui la securitatea și stabilitatea pe plan internațional și la consolidarea potențialului UE de disuasiune în spațiul cibernetic.

Comisia și Înalțul Reprezentant au stabilit deja, în cadrul Strategiei de securitate cibernetică a UE din decembrie 2020⁴⁴, acțiuni ambițioase care contribuie la aceste obiective. S-au instituit deja o serie de instrumente importante, printre acestea numărându-se în special

⁴⁴ JOIN(2020) 18 final.

Directiva privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a sistemelor informatice în Uniune (NIS)⁴⁵, Regulamentul privind securitatea cibernetică⁴⁶, Directiva privind atacurile împotriva sistemelor informatice⁴⁷ și punerea în aplicare a setului de instrumente al UE pentru securitatea rețelelor 5G⁴⁸, Recomandarea privind un plan de acțiune pentru un răspuns coordonat la incidentele și crizele de securitate cibernetică de mare amploare⁴⁹ și cadrul de politici pentru apărarea cibernetică a UE [actualizările din 2018]⁵⁰. Comisia a adoptat, de asemenea, un act delegat⁵¹ în temeiul Directivei privind echipamentele radio⁵², care stabilește cerințele juridice pentru garanțiile de securitate cibernetică, pe care producătorii vor trebui să le ia în considerare la proiectarea și fabricarea echipamentelor radio. În fine, Comisia a prezentat o recomandare privind crearea unei **unități cibernetică comune**⁵³ și a înaintat, în decembrie 2020, o propunere de **revizuire a Directivei NIS**⁵⁴, care este în curs de examinare de către colegiul. În conformitate cu acest nivel de ambiție, Comisia va prezenta în curând propuneri menite să consolideze securitatea cibernetică și securitatea informațiilor în instituțiile, organele și agențiile UE.

Programul de lucru multianual pentru perioada 2021-2025 al programului Europa digitală și al Mecanismului pentru interconectarea Europei (MIE – Sectorul digital) vor sprijini implementarea unei infrastructuri de comunicații cuantice securizate (Euro QCI). MIE va sprijini, de asemenea, alte infrastructuri critice de comunicații, inclusiv anumite infrastructuri magistrale între statele membre și cu țări terțe, care să fie conforme celor mai ridicate standarde de securitate.

Pentru a completa aceste instrumente și a reduce și mai mult suprafața de atac și expunerea la riscuri, ar trebui să se consolideze securitatea și standardizarea produselor și serviciilor legate de tehnologia informației și comunicațiilor (TIC). Acest lucru este valabil în special în ceea ce privește securitatea componentelor hardware și software critice. Prin urmare, Comisia pregătește noi propuneri de stabilire a cerințelor de securitate orizontale, care vor constitui elementul central al **actului legislativ privind reziliența cibernetică**, anunțat în discursul privind starea Uniunii⁵⁵. În acest context, ar putea fi luată în considerare o dimensiune de apărare, în special în ceea ce privește eventuala elaborare a unor standarde comune sau hibride în materie de securitate cibernetică.

⁴⁵ Directiva (UE) 2016/1148 privind securitatea rețelelor și a sistemelor informatice (NIS).

⁴⁶ Regulamentul (UE) 2019/881 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2019 privind ENISA (Agenția Uniunii Europene pentru Securitate Cibernetică) și privind certificarea securității cibernetică pentru tehnologia informației și comunicațiilor și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 526/2013.

⁴⁷ Directiva 2013/40/UE (12.8.2013).

⁴⁸ COM(2020) 50 final.

⁴⁹ Recomandarea (UE) 2017/1584 a Comisiei din 13 septembrie 2017 privind răspunsul coordonat la incidentele și crizele de securitate cibernetică de mare amploare, C/2017/6100.

⁵⁰ 14413/18 (19.11.2018).

⁵¹ C(2021) 7672.

⁵² Directiva 2014/53/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 aprilie 2014 privind armonizarea legislației statelor membre referitoare la punerea la dispoziție pe piață a echipamentelor radio.

⁵³ C(2021) 4520 final.

⁵⁴ COM(2020) 823 final.

⁵⁵ Discursul privind starea Uniunii din 2021 – Consolidarea sufletului Uniunii noastre – 15 septembrie 2021.

Pentru a consolida și mai mult capacitățile tehnologice ale UE și ale actorilor săi din domeniul apărării cibernetice (în special forțele de apărare ale statelor membre), se va urmări intensificarea cooperării dintre actorii relevanți în planificarea investițiilor din sectorul civil și din sectorul de apărare pentru dezvoltarea tehnologiilor relevante, precum și pentru utilizarea acestora. În 2022, **Centrul de competențe în domeniul industrial, tehnologic și de cercetare în materie de securitate cibernetică și Rețeaua de centre de coordonare**⁵⁶ vor adopta agenda lor strategică privind investițiile cibernetice. Aceasta ar putea să includă eventuale sinergii între tehnologiile din sectorul civil și din sectorul de apărare și potențialele aplicații cu dublă utilizare, urmărind astfel stabilirea de sinergii cu alte programe ale UE, inclusiv cu Orizont Europa, cu programul Europa digitală și cu FEA, într-un mod coordonat și cu respectarea normelor de guvernare relevante.

Comisia a alocat deja 38,6 milioane EUR⁵⁷ **pentru șase proiecte de apărare cibernetică.** Printre altele, aceste fonduri sprijină dezvoltarea unei platforme europene de conștientizare a situației în materie de securitate cibernetică și un proiect privind tehnologiile pentru o comunicare securizată și rezilientă. FEA va sprijini în continuare dezvoltarea capacităților cibernetice în materie de apărare. În 2021, în cadrul FEA s-au lansat două cereri de propuneri specifice care beneficiază de un pachet financiar în valoare de 33,5 milioane EUR. Deși toate proiectele privind capacitățile de apărare implică o dimensiune cibernetică, apărarea cibernetică va rămâne o prioritate pentru FEA în anii următori.

În scopul asigurării unei pregătiri mai bune pentru eventuale incidente și crize de mare amploare în Uniune, este esențial să se consolideze coordonarea pentru a se asigura conștientizarea situației, identificarea rapidă a eventualelor nevoi și resurse în materie de răspuns și pentru a alinia comunicarea eficientă între actorii relevanți de la nivelul statelor membre și de la nivelul UE, în vederea atenuării impacturilor potențiale în Uniune.

Pentru a intensifica **detectarea activităților cibernetice răuvoitoare și pentru a spori gradul de conștientizare a situației**, Comisia colaborează cu statele membre în vederea instituirii unor **platforme transfrontaliere pentru schimbul de date operative privind amenințările la adresa securității cibernetice (EU SOC)**, consolidând totodată capacitățile centrelor de operațiuni pentru securitate (SOC) de la nivel național din întreaga UE. Obiectivul acestor platforme transfrontaliere („EU SOC”) este de a permite schimbul de date privind amenințările la adresa securității cibernetice din diverse surse, precum și schimbul de instrumente și capacități, pe scară largă, într-un mediu de încredere. Aceste platforme vor fi echipate cu instrumente și infrastructuri de generație următoare, extrem de sigure, ceea ce ar trebui să permită îmbunătățirea capacităților de detectare colectivă și avertizarea în timp util a autorităților și a entităților relevante. Aceste acțiuni vor beneficia de sprijin financiar din partea programului Europa digitală, în special prin intermediul unei achiziții publice comune pentru dezvoltarea și operarea EU SOC, inclusiv instrumente și infrastructuri avansate, precum și prin intermediul unei cereri de granturi pentru a sprijini capacitățile SOC în statele membre. Ca etapă următoare,

⁵⁶ PE/28/2021/INIT.

⁵⁷ În cadrul EDIDP.

ar putea, de asemenea, să se aibă în vedere ca, împreună cu statele membre, să se promoveze cooperarea civil-militară la nivel național în acest domeniu.

Gradul de cooperare în materie de securitate cibernetică între statele membre în ceea ce privește răspunsul la incidente ar trebui sporit, inclusiv printr-o posibilă cooperare între **echipele de răspuns din sectorul civil și din sectorul de apărare**. Unitatea cibernetică comună vizează să reunească toate comunitățile relevante din domeniul securității cernetice (și anume cele diplomatice, civile, de asigurare a respectării legii și de apărare) pentru a asigura un răspuns coordonat al UE la incidentele și crizele cernetice de mare amploare, precum și pentru a acorda asistență în vederea redresării în urma acestor atacuri. Prin urmare, armata ar putea să asigure, prin intermediul unității cernetice comune, cooperarea și coordonarea din punct de vedere structural cu alte comunități din domeniul securității cernetice.

Dezvoltarea competențelor cernetice prin activități de formare și exerciții comune este, de asemenea, esențială pentru asigurarea unei reziliențe eficace împotriva atacurilor cernetice, îmbunătățirea capabilităților cernetice, dezvoltarea unei înțelegeri comune și construirea unei capacități de răspuns comune. În cazul în care statele membre decid astfel, acestea ar putea avea în vedere consolidarea cooperării dintre sectorul civil și sectorul militar în ceea ce privește activitățile de formare și exercițiile comune în domeniul cernetice, pe baza programelor Colegiului European de Securitate și Apărare și ale AEA în materie de educație, formare și exerciții în domeniul cernetice.

Calea de urmat

- Până în al treilea trimestru al anului 2022, Comisia va propune **actul legislativ privind reziliența cernetică**, menit să sporească securitatea cernetică a produselor și a serviciilor conexe pe piața internă.
- În vederea instituirii noilor platforme „EU SOC” pentru schimbul de date operative și partajarea de instrumente privind amenințările cernetice, Comisia va publica, până în al doilea trimestru al anului 2022, o cerere de exprimare a interesului pentru a selecta entitățile care vor găzdui EU SOC, însoțită de o foaie de parcurs specifică. Această măsură ar trebui să deschidă calea către construirea unei capabilități strategice a UE pentru detectarea amenințărilor cernetice și schimbul de informații cu privire la amenințările cernetice.
- Comisia va conlucra cu statele membre în vederea intensificării pregătirii pentru incidentele de securitate cernetice de mare amploare printr-o coordonare sporită, inclusiv prin identificarea nevoilor și a resurselor potențiale pentru gestionarea răspunsului.
- În 2022, se va propune o agendă strategică pentru Centrul de competențe în materie de securitate cernetică, inclusiv în ceea ce privește tehnologiile cu dublă utilizare și sinergiile civil-militare care trebuie să fie stabilite în mod coordonat cu actorii relevanți.
- Comisia, împreună cu Înalțul Reprezentant, va sprijini în continuare statele membre în crearea unității cernetice comune, în special a mecanismului său de asistență reciprocă,

și va încuraja cooperarea dintre sectorul civil și sectorul militar pentru a facilita schimburile de informații și coordonarea între experții din domeniul apărării și alte comunități (și anume comunitatea civilă, autoritățile de asigurare a respectării legii și diplomația).

- Comisia va solicita organizațiilor de standardizare europene să elaboreze norme armonizate în materie de securitate cibernetică și protejare a vieții private, care să vină în sprijinul actului delegat recent adoptat în temeiul Directivei privind echipamentele radio.
- Comisia va conlucra cu Înaltul Reprezentant pentru a continua elaborarea politicii de apărare cibernetică a UE, care urmează să fie prezentată statelor membre până la sfârșitul anului 2022.
- Comisia invită statele membre să aibă în vedere organizarea de activități de formare și exerciții comune în domeniul apărării cibernetice, în cooperare cu cadrele existente în materie de formare și exerciții din sectorul civil și din sectorul de apărare.

7.3. Sporirea mobilității militare

Prin punerea în aplicare a Planului de acțiune vizând mobilitatea militară, UE ia deja măsuri importante pentru a spori mobilitatea personalului militar, a materialelor militare și a echipamentelor militare în interiorul și în afara UE, consolidând astfel capacitatea noastră de a răspunde rapid la o criză sau în perspectiva unor activități de rutină, cum ar fi exercițiile. Mobilitatea militară este, de asemenea, un proiect emblematic în cadrul cooperării UE-NATO.

Mobilitatea militară, căreia i s-au alocat **1,69 miliarde EUR din bugetul UE aferent perioadei 2021-2027** pentru a sprijini infrastructura de transport cu dublă utilizare, constituie o componentă-cheie a noului Mecanism pentru interconectarea Europei (MIE)⁵⁸. Programul de lucru pentru perioada 2021-2023 prevede un buget anual specific de 330 de milioane EUR, iar primele cereri de propuneri au fost lansate în septembrie 2021.

De asemenea, mobilitatea militară se numără printre temele programului de lucru al FEA pentru 2021. Dezvoltarea unui sistem digital pentru schimbul securizat și rapid de informații referitoare la mobilitatea militară este una dintre cele două teme din cadrul cererii de propuneri privind sistemele logistice și de echipamente pentru soldați, întregii cereri de propuneri fiindu-i alocat un buget orientativ de 50 de milioane EUR.

La 14 decembrie 2021, Comisia a propus revizuirea Regulamentului privind rețeaua transeuropeană de transport (TEN-T). Printre alte măsuri, propunerea vizează consolidarea standardelor în materie de mobilitate civilă și militară și extinderea hărților TEN-T, astfel încât acestea să includă noi rute importante pentru mobilitatea militară.

⁵⁸ Regulamentul (UE) 2021/1153 al Parlamentului European și al Consiliului din 7 iulie 2021 de instituire a Mecanismului pentru interconectarea Europei și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1316/2013 și (UE) nr. 283/2014.

Comisia își va continua eforturile de a contribui la mobilitatea militară în interiorul și în afara UE, inclusiv prin luarea în considerare a acesteia în propunerile și inițiativele legislative relevante, în special în domeniul transporturilor și în cadrul procedurilor transfrontaliere.

Calea de urmat

- Până la sfârșitul anului 2022, Comisia, împreună cu Înaltul Reprezentant, va propune o actualizare a Planului de acțiune comun vizând mobilitatea militară, care poate să răspundă nevoilor identificabile în ceea ce privește digitalizarea în sectorul transporturilor, reziliența cibernetică a infrastructurii de transport și inteligența artificială.

7.4. Abordarea provocărilor legate de schimbările climatice care au un impact asupra apărării

Schimbările climatice și pierderea biodiversității generează noi amenințări la adresa securității. Deși menținerea eficacității operaționale rămâne o prioritate, sectorul apărării trebuie să răspundă provocării de a se adapta la efectele schimbărilor climatice asupra securității, inclusiv efectuarea de operațiuni în condiții climatice extreme care sunt întâlnite mai frecvent, precum și să contribuie la atenuarea acestor efecte în cadrul politicilor UE privind schimbările climatice, în special al Pactului verde european. Îmbunătățirea eficienței energetice, utilizarea în mai mare măsură a energie din surse regenerabile, atunci când este posibil, și reducerea emisiilor în acest sector ar trebui să devină o parte integrantă a eforturilor noastre colective către atingerea neutralității climatice până în 2050, precum și a celor de protejare a biodiversității și de consolidare a economiei circulare.

Sistemele circulare pot aduce beneficii majore industriilor de apărare și achizițiilor publice din domeniul apărării, sporind utilizarea eficientă a resurselor și autonomia strategică deschisă pentru anumite materiale critice și prelungind și optimizând utilitatea echipamentelor de apărare⁵⁹. Vor fi identificate și sprijinite oportunitățile de îmbunătățire a proiectării în vederea dezasamblării, valorificării componentelor, reparării, recondiționării și refabricării echipamentelor de apărare. Acest lucru este valabil și pentru oportunitățile de modernizare a echipamentelor de apărare, astfel încât respectivele echipamente să poată funcționa în continuare în condițiile de mediu tot mai dificile din teatrele de operații.

În acest context, Comisia s-a angajat să pună în aplicare Foaia de parcurs comună a UE privind schimbările climatice și apărarea⁶⁰, publicată în 2020, cu privire la care, în prima jumătate a anului 2022, serviciile Comisiei vor prezenta, împreună cu SEAE și AEA, un prim raport anual referitor la progresele înregistrate. Programul de lucru pentru 2021 al FEA⁶¹ identifică deja teme legate de gestionarea energiei și eficiența energetică. S-au alocat 133 de milioane EUR pentru o cerere specifică de propuneri menită să sprijine cercetarea și dezvoltarea de tehnologii și produse

⁵⁹ [IF CEED \(europa.eu\)Circular defence - News & insight - Cambridge Judge Business School](https://ifceed.europa.eu/Circular-defence-News-&-insight-Cambridge-Judge-Business-School)

⁶⁰ 12741/20.

⁶¹ Regulamentul privind FEA prevede că „fondul contribuie la integrarea acțiunilor climatice în politicile Uniunii, precum și la atingerea țintei globale ca 30 % din cheltuielile bugetului Uniunii să sprijine obiectivele climatice”.

din domeniul apărării care abordează aceste teme. Dat fiind faptul că inițiative similare sunt promovate în cadrul NATO și al ONU, precum și de Statele Unite și de alți parteneri, UE își va intensifica dialogurile la nivel de personal privind legăturile dintre climă, securitate și apărare.

Calea de urmat

- În prima jumătate a anului 2022, serviciile Comisiei, SEAE și AEA vor prezenta primul raport referitor la progresele înregistrate în punerea în aplicare a Foii de parcurs privind schimbările climatice și apărarea.
- În cursul anului 2022, Comisia va evalua inițiativele legate de climă/apărare puse în aplicare în cadrul instrumentelor existente pe care le coordonează (inclusiv FEA, Orizont Europa, Orizont 2020, MIE și LIFE) pentru a spori sinergiile potențiale.
- Până la sfârșitul anului 2022, Comisia va institui un cadru de politică, bazându-se pe aspectele legate de climă/apărare ale instrumentelor pe care le coordonează pentru a contribui la reducerea cererii de energie și la sporirea rezilienței energetice a tehnologiilor critice utilizate de actorii în materie de securitate civilă și de forțele armate, precum și pentru a elabora în acest context soluții concrete, reziliente la schimbările climatice.
- În cursul anului 2022, Comisia va analiza potențialul de sporire a impactului directivelor privind energia asupra infrastructurii militare (cum ar fi birourile, cartierele generale, cazărmile, spitalele, academiile), inclusiv opțiunile în materie de achiziții publice verzi, în cadrul Pactului verde european (și anume noua acțiune privind eficiența energetică intitulată „Valul de renovări ale clădirilor”, revizuirea Directivei privind eficiența energetică și Directiva privind performanța energetică a clădirilor).
- În cursul anului 2022, Comisia și Înalțul Reprezentant vor extinde și vor intensifica lucrările la nivel de personal desfășurate în colaborare cu NATO, ONU și partenerii bilaterali relevanți, cum ar fi SUA și Canada, privind legăturile dintre climă, securitate și apărare.

8. Concluzii

Într-o lume mai complexă, mai contestată, mai competitivă și mai conectată ca niciodată, UE trebuie să își intensifice și mai mult eforturile pe care le depune pentru a-și apăra interesele și valorile strategice. Viitoarea Busolă strategică a UE privind securitatea și apărarea va stabili obiective ambițioase pentru securitatea și apărarea pe termen lung ale Europei, obiective la care prezenta comunicare contribuie în mod activ.

În acest scop, Comisia a identificat următoarele noi domenii principale în cadrul cărora sunt necesare acțiuni pentru a spori și mai mult competitivitatea pieței europene a apărării:

- **analizarea modului în care pot fi stimulate în mai mare măsură investițiile statelor membre în capacitățile strategice esențiale și în vectorii critici care sunt dezvoltați și/sau achiziționați în contextul cadrelor de cooperare ale Uniunii Europene;**

- **încurajarea în mai mare măsură a achizițiilor publice comune de capabilități de apărare dezvoltate în colaborare în cadrul UE**, inclusiv prin acordarea unei scutiri de la plata TVA și printr-o eventuală majorare a bonusurilor din cadrul FEA;
- **invitarea statelor membre să înregistreze noi progrese în ceea ce privește asigurarea simplificării și a unei convergențe sporite a practicilor de control al exporturilor de arme**, în special în cazul capabilităților de apărare dezvoltate în contextul unui cadru de cooperare al UE.

De asemenea, Comisia va pune în aplicare inițiativele deja lansate care sunt vectori-cheie pentru apărarea europeană, cum ar fi **FEA și mobilitatea militară**, precum și inițiativele care sunt esențiale pentru consolidarea rezilienței europene, în special în spațiu, pentru a contracara amenințările hibride, pentru a consolida securitatea cibernetică și pentru a face față provocărilor legate de schimbările climatice care sunt relevante pentru domeniul apărării.

Comisia este în continuare pregătită să ia în considerare măsuri suplimentare în lumina progreselor înregistrate și a evoluției amenințărilor și a provocărilor cu care se va confrunta Uniunea în viitor.